

Josep Maria de Sagarra

Visat núm. 9
(abril 2010)

per Maria Bosom

Josep Maria de Sagarra és una de les figures més destacades de la literatura catalana, un autor que va conrear la poesia, el teatre, la novel·la i l'assaig, i que va deixar un importantíssim llegat a les lletres catalanes. La seva increïble facilitat per versificar i l'ús d'una llengua viva i fresca, que rebutjava els cultismes i els arcaïsmes tan freqüents en els seus contemporanis noucentistes, van fer que Sagarra esdevingués un dels poetes i dramaturgs més estimats pel gran públic del seu temps.

A banda de la seva monumental tasca com a autor, també va demostrar les seves grans habilitats com a poeta i home de teatre al servei de la traducció, enriquint, així, les lletres catalanes amb obres cabdals de la literatura universal, entre les quals destaquen la *Divina Comèdia* i un total de vint-i-vuit obres de Shakespeare.

Podríem dir que, en una època en què les traduccions van tenir un paper fonamental a l'hora de fixar uns determinats patrons de llengua i d'estil, Sagarra constitueix un model únic de traductor, un pont entre la llengua literària dels noucentistes, extremament culta, elevada i artificiosa, i el model de llengua literària dels anys seixanta, que apostava per la màxima fidelitat semàntica i estilística a l'original. Sagarra va rebutjar la pompositat i artificiositat del Noucentisme per apropar-se a la llengua oral de la seva època i fer-ne material literari. Tot i que va ser contemporani del Noucentisme, tot allò que en autors, com ara Carner o Riba, era un intent per allunyar-se de la llengua parlada amb l'objectiu d'eleva el català a l'estatus de llengua de cultura, en Sagarra era afany per apropar-s'hi. Com que Sagarra era un home de teatre consumat, era molt conscient de la importància d'utilitzar una llengua que el receptor reconegués com a pròpia, en lloc d'una llengua artificiosa, plena d'arcaïsmes i cultismes, que se separés de la realitat oral. Això va fer que les seves traduccions i adaptacions de comèdies de Molière, Goldoni o Pirandello, així com les vint-i-vuit obres de Shakespeare que va traduir, fossin molt ben rebudes pel públic català. A diferència de les traduccions noucentistes, amb què només s'identificava una elit culta del país, Sagarra va fer que les seves traduccions per a l'escena, igual com havia passat amb les seves pròpies obres de teatre, arribessin i agradessin al gran públic, que agraiïa la frescor i l'agilitat del seu llenguatge.

Aquesta llengua viva i fresca juntament amb la seva gran capacitat versificadora, que li va permetre traduir amb gran habilitat el *blank verse* de Shakespeare i reproduir en català la musicalitat dels versos de la *Divina Comèdia* de Dante, van fer que es convertís en un referent per a les properes generacions de traductors. Tot i el seu model de llengua proper a la realitat oral, Sagarra no es caracteritzava per la senzillesa o contenció retòrica, sinó que utilitzava una opulència adjectival i

uns artificis discursius que dotaven les seves traduccions d'un dels estils més personals i inconfusibles de la literatura catalana. Aquesta empremta estilística personal, que de vegades comportava certa manca de fidelitat a l'original, va ser precisament el que van criticar de Sagarra traductors posteriors com ara Gabriel Ferrater. Els seguidors del model de traducció dels anys seixanta, que apostava per la màxima fidelitat semàntica i estilística a l'original, no veien amb bons ulls que l'estil de Sagarra sovint arribés a eclipsar el de l'autor.

Així doncs, Sagarra no es pot inscriure dins de cap patró de llengua per a la traducció literària sinó és en el seu propi patró, únic i inconfusible. S'allunya tant del model que el va precedir, el dels noucentistes, com del que van adoptar les generacions posteriors de traductors als anys seixanta, alhora que constitueix un pont entre tots dos, un pont que va permetre el pas del model de llengua literària de principi de segle al model imperant avui. Per a molts, Sagarra va obrir una porta perquè els seus successors poguessin avançar cap a la modernització de la llengua catalana literària. Les seves traduccions han estat i continuen sent un referent dins la literatura catalana, fins al punt que han esdevingut part fonamental del bagatge literari de la nostra cultura.

[**Per saber-ne més**](#)